

Jævla legefaen!

*Historier fra
virkeligheten*

Møtet mellom en hjelpeløs pasient og en hjelpeløs lege innebærer mange muligheter for ugunstige utfall. Pasienten kan reagere på mange forskjellige uhensiktsmessige måter uansett hvor klokt legen måtte opptre i en slik situasjon. Det har vi alle opplevd og det må vi leve med og tolerere. Vi kan forsøke å hjelpe pasienten til å finne fram til mer konstruktive måter å håndtere sin livssituasjon på, men samtidig være ydmyk nok til å erkjenne at pasienten er ekspert på seg selv og sin livssituasjon.

Som vi alle innerst inne vet, kan vi ikke forandre andre mennesker, den eneste vi kan forandre er oss selv. I legerollen er vi både det mennesket av kjøtt og blod som vi en gang er og en forvalter av gjeldende medisinsk kunnskap, økonomiske ressurser, skrevne og uskrevne regler og normer for hva som er godt legearbeid og (sist men ikke minst) en lege som skal følge den Hippokratiske lege ed.

Dette er ingen enkel oppgave og innebærer en komplisert balansegang mellom innbyrdes motstridende normer og regler. Normkonfliktene er så store at vi i svært mange tilfeller kan komme fram til helt motsatte vurderinger av samme situasjon og samtidig ha en meget god begrunnelse for vurderingen. Således må vi gjøre et valg mellom hvilke av de ulike aktørene i helsevesenet vi skal gi preferanse i møte med pasienten.

Hvor vanskelig dette er, kan illustreres gjennom følgende kasuistikk.

En kvinne i begynnelsen av 30-årene med kronisk smertesyndrom, fibromyalgi, kronisk tretthetssyndrom eller myalgisk encephalopati (kjært barn har mange navn) kommer til legen for å få resept på smertestillende medikamenter. Blant alle de medikamentene hun har forsøkt, har hun erfaring for at Paralgin forte er den typen smertestillende som hjelper best på hennes plager. Videre har hun erfaring for at det hjelper best når hun tar to tabletter fire ganger pr døgn. Hvilke tanker utløser dette i hodet på en vanlig allmennlege?

For det første vet vi at denne pasienten kan vi ikke tilby noen helbredende behandling – kun lindrende behandling.

For det andre vet vi at bruk av Paralgin forte lett fører til behov for større doser og det vi kaller «avhengighet» og «misbruk» med de problemene det fører med seg. For det tredje vet vi at faglige autoritetspersoner blant våre kolleger mener at det er direkte galt å gi en slik pasient slike medisiner i det ønskede omfang. Og som om ikke det skulle være nok, vårt suksesskriterium som lege er i hvilken grad vi klarer å få pasientene avvent bruk av B-preparater.

Hva gjør vi da? Jo – vi henviser pasienten til en smertepoliklinikk. Legen på smertepoliklinikken står i det samme krysspresset som vi som allmennlege gjør. Skal jeg gi pasienten det hun ber om og sier hun har nytte av, eller skal jeg gi henne det hun ikke har så god nytte av? Denne pasienten har møtt mange leger i sitt liv der problemstillingen har vært nettopp denne og der pasienten har blitt møtt på mer og mindre samme måte av alle legene.

Hun skriver dikt der hun beskriver sine opplevelse av hvordan det er å leve med kronisk smertesyndrom. En dag leste hun to av disse diktene for meg og jeg synes de var så gode at jeg ba om å få ta en kopi av dem. Det fikk jeg lov til og da konsultasjonen var over, tok jeg med meg boka ut i ekspedisjonen der kopimaskinen stod. Helt uforvarende bladde jeg også opp på et dikt med tittelen «Jævla legefaen» – et dikt som pasienten ikke hadde lest for meg. Vi har alle våre svake øyeblikk og jeg hadde et da. Jeg leste det uten å spørre pasienten først! Som om ikke det var nok, jeg må bekjenne at jeg til og med tok en kopi uten å spørre pasienten om lov!!

Ved neste konsultasjon bekjente jeg mine synder overfor pasienten og hun syntes det var veldig flaut at jeg hadde sett diktet. Det var ikke meningen at jeg skulle se det. Imidlertid sa jeg at jeg syntes diktet var veldig godt og at vi er mange leger som kunne ha godt av å lese diktet. Som kjent er det lettere å få tilgivelse enn tillatelse – så også i dette tilfellet. Jeg ba også om å få skrive om diktet og gjengi det i et blad for leger som heter Utposten. Så her er diktet jeg fikk lese og det diktet som det ikke var meningen at jeg skulle få lese, men med forhåndsinnhentet(!) tillatelse fra pasienten.

Kjell Maartmann Moe

Skyggen min er meg

Skyggen av meg er den du ser.
Skjuler alt inni meg – ville helst ikke vært mer.

Går i spiraler, sirkler av smerte
Det knuser meg, jeg har en brist i hjertet.

Spørsmålet hver dag, klarer jeg dette?
Bare *en* dag til kan jeg døden utsette?!

Hver kveld vet jeg at i morgen
Må jeg møte den samme smerten, sorgen.
Men jeg lukker øynene og prøver håpet likevel
Kan hende vil jeg våkne og føle meg vel?

Hver dag blir jeg skuffet,
Noe i meg dør, forsvinner som dugg.
Når jeg trenger en ny resept
Er jeg klar til å ta imot skjenn, hugg.

Hvor lenge til må jeg kjempe, si ifra?
Hver gang jeg tror at det går bra
Blir jeg oppgitt, forlatt, gått ifra.
Gråter i mørket, vil ikke bli sett
For da er skyggen og jeg ett.

Jævla legefaen!

Hvem ga deg rett
til å *dømme* meg?

Hvem ga deg rett
Til å *være* Gud?

Hvem ga deg rett
Til å *krenke* meg?

Hvem ga deg rett
til å si «*du må leve med det*»?

Hvorfor fornærmer du meg
Hvorfor hjelper du ikke
Med de midler du *kan*?

«Du er for ung», sier du!
Vel, du ble bare glad til
Om jeg ikke ble eldre!

«En pasient»

